

**UCHWAŁA NR XXII/288/2016
RADY MIEJSKIEJ W KOSZALINIE**

z dnia 23 czerwca 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020”.

Na podstawie art. 6 ust.2 pkt 1, ust.3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 poz. 446), art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 poz. 1445 i poz. 1890) Rada Miejska w Koszalinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje Prezydenta Miasta Koszalina do przedkładania corocznie Radzie Miejskiej w Koszalinie informacji z realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Koszalina.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Krystyna Kościńska

Miejski Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2016 – 2020

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	7
3. Przemoc a płeć.....	12
4. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy	14
5. Diagnoza lokalna i analiza danych	18
6. Zasoby – Gdzie można otrzymać pomoc na terenie Gminy Miasto Koszalin	27
7. Analiza SWOT	30
8. Obszary, cele, działania, wskaźniki realizacji programu	32
9. Wdrażanie, monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji Programu.....	37
10. Środki finansowe	38
11. Spis tabel	39

1. Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym miejscem kształtowania się osobowości, nawyków, postaw, stylów życia i zachowań rozwijających się dzieci, dlatego też szczególnie niebezpieczne jest pojawienie się przemocy w domu rodzinnym, który z natury rzeczy powinien być azylem i enklawą bezpieczeństwa dla wszystkich domowników. Przemoc w rodzinie może być różnie opisywana, może wywoływać różnorodne emocje, począwszy od skrajnego współczucia po niepohamowany gniew i sprzeciw.

Określenie rzeczywistego rozmiaru zjawiska wciąż pozostaje kwestią niezwykle trudną do zrealizowania. Z uwagi na specyfikę tego społecznego problemu, wiele spośród czynów przemocowych pozostaje bowiem nie ujawnionych i znanych jedynie osobom, które w samotności doświadczają ich poważnych konsekwencji. Przyznanie się osoby doznającej przemocy do dramatów rozgrywających się w domu rodzinnym, mimo doświadczanego cierpienia, pozostaje niejednokrotnie ponad jej siły, co jednocześnie powoduje, iż sprawca przemocy pozostaje bezkarny i utwierdza się w przekonaniu, że członkowie rodziny milcząc i nie reagując, dają przyzwolenie na powtarzanie agresywnych zachowań. Konsekwencją tego jest fakt, że zapobieganie temu negatywnemu zjawisku jest w wielu przypadkach niezwykle trudne.

By przeciwdziałanie przemocy w rodzinie było efektywne i skuteczne, konieczne jest prowadzenie kompleksowych działań przez poszczególne podmioty zaangażowane w proces przeciwdziałania przemocy, a jednocześnie niezbędne jest ich stałe koordynowanie za pomocą odpowiednich „narzędzi”, którymi można nazwać gminne, powiatowe i wojewódzkie programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020” powstał w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gmin i powiatów należy opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy w rodzinie, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasto Koszalin, z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Program zakłada tworzenie sprawnego systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących w mieście, w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ma się to odbywać głównie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020” wyznacza również główne kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego, który został powołany Zarządzeniem Nr 234/1022/12 Prezydenta Miasta Koszalina z dnia 04 lipca 2012 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego, a następnie jego skład zmieniany był: Zarządzeniem Prezydenta Miasta Koszalina: Nr 382/1655/13 z dnia 17 maja 2013 r., Nr 496/2149/14 z dnia 23 stycznia 2014 r., Nr 515/2224/14 z dnia 05 marca 2014 r., Nr 139/512/15 z dnia 20 sierpnia 2015 r., Nr 186/685/15 z dnia 20 listopada 2015 r. oraz Nr 259/870/16 z dnia 18 kwietnia 2016 r.

Celem strategicznym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Miasto Koszalin.

Cele szczegółowe założone w Programie, są ze sobą ściśle powiązane i oscylują w czterech najważniejszych obszarach związanych z przeciwdziałaniem przemocy, które są zbieżne z celami strategicznymi i operacyjnymi zawartymi w „Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2020”, „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2016 - 2020” oraz „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016 – 2018” i są to:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Gminy Miasto Koszalin.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności dla kobiet – jako najczęściej doświadczających przemocy.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn – jako osób najczęściej stosujących przemoc.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i zmniejszenia skali tego zjawiska oraz realizacji celów szczegółowych wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary skorelowane z celami szczegółowymi, a także główne kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- I. **Profilaktyka i edukacja społeczna** - obszar kierowany do ogółu mieszkańców Koszalina, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
- II. **Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie** - obszar kierowany do osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności do kobiet.
- III. **Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie** - obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
- IV. **Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie** - obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorami Programu są:

Urząd Miasta Koszalina, Komenda Miejska Policji w Koszalinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie, Prokuratura Rejonowa w Koszalinie, Sąd Rejonowy w Koszalinie, Miejska Komisja

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki Ochrony Zdrowia - szpitale, przychodnie lekarskie, Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON”, Dom Samotnej Matki Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeskiej, Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” im. Jana Pawła II, Straż Miejska, Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Oświata – przedszkola i szkoły, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin, organizacje pozarządowe.

Zakładane efekty Programu:

- wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- wzrost wiedzy wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy;
- wzrost wiedzy wśród mieszkańców Koszalina, na temat miejsc, w których można otrzymać pomoc w związku z przemocą w rodzinie;
- budowanie wśród mieszkańców Koszalina postawy obywatelskiej, zachęcającej do zgłaszania niepokojących sygnałów dotyczących przemocy w rodzinie;
- promowanie wychowania dzieci bez przemocy;
- promowanie trzeźwego stylu życia;
- promowanie postaw równościowych w odniesieniu do kobiet i mężczyzn;
- pogłębienie współpracy instytucji i organizacji pozarządowych funkcjonujących w Koszalinie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zwiększenie kompetencji pracowników służb i instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie poprzez systematyczne szkolenia i regularną superwizję.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020” jest Programem, którego sukces w dużej mierze zależy od zaangażowania instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, ale duży wpływ na jego skuteczność mają także sami mieszkańcy Gminy Miasto Koszalin. Niezbędna jest stała współpraca i kooperacja między specjalistami i instytucjami, dzięki czemu możliwe będzie wypracowywanie coraz bardziej efektywnych strategii pomocy, a poprzez wspólne budowanie interdyscyplinarnej i kompleksowej sieci współpracy, możliwe będzie skoordynowanie działań poszczególnych służb, poprzez co znacząco zwiększy się szansa na ograniczanie skutków przemocy.

W treści niniejszego Programu używa się zamiennie terminu „osoba doznająca przemocy” oraz „kobieta”, ponieważ ze statystyk zgromadzonych przez podmioty realizujące procedurę „Niebieskie Karty” w Koszalinie wynika, że blisko 90% osób doznających przemocy to kobiety, a blisko 90% osób stosujących przemoc to mężczyźni, w związku z czym bazując na tych statystykach można stwierdzić, że przemoc ma płeć – płeć sprawcy. Oczywiście należy stanowczo podkreślić, że przemocy doznają także dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne, a także mężczyźni, w związku z czym część działań skierowana będzie także do nich. Program nie wyklucza żadnej płci, jednakże ilość działań skierowana do konkretnej płci wynikać będzie wprost ze skali problemu.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców Koszalina, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W procesie tworzenia niniejszego Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016 – 2020 uczestniczyli specjaliści z Zespołu ds. Koordynacji Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszalinie, na co dzień zajmujący się realizacją działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy

a) Definicja przemocy

Definicja **przemocy w rodzinie** została prawnie określona w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390) w art.2 pkt.2: „*Ilekcrc w ustawie jest mowa o przemocy w rodzinie – nalezy przez to rozumiec jednorazowe albo powtarzajace sie umyslne dzialanie lub zaniechanie naruszajace prawa lub dobra osobiste osob (...)*, w szczegolnosc narazajace te osoby na niebezpieczenstwo utraty zycia, zdrowia, naruszajace ich godnosc, nietykalnosc cielesna, wolnosc, w tym seksualna, powodujace szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a takze wywolujace cierpienia i krzywdy moralne u osob dotknietych przemocq*”.

* - osobami tymi wg art.115 § 11 Kodeksu karnego sa : malzonek, wstepny, zstepny, rodzenstwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostajaca w stosunku przysposobienia oraz jej malzonek, a takze osoba pozostajaca we wspolnym pozyciu, a takze inne osoby wspolnie zamieszkujace lub gospodarujace.

Konwencja o Zapobieganiu i Zwalczaniu Przemocy Wobec Kobiet i Przemocy Domowej przyjeta, ze przemoc wobec kobiet jest manifestacja nierownego stosunku sil pomiedzy kobietami a męczyznami na przestrzeni wiekow, ktory doprowadzil do dominacji męczyzn nad kobietami i dyskryminacji tych ostatnich, a takze uniemozliwil pelna poprawe sytuacji kobiet. Jednoczesnie w Konwencji zwrcono uwage, ze realizacja rownoupewnienia kobiet i męczyzn stanowi kluczowy element zapobiegania przemocy wobec kobiet. W Konwencji przyjeto o wiele szersza definicje przemocy domowej niz w obowiazujacej w Polsce ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdzialaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z Konwencja, **przemoc domowa** oznacza wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy wystepujace w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiedzy bytymi lub obecnymi malzonkami lub partnerami, niezaleznie od tego, czy osoba stosujaca przemoc i osoba doznajaca przemocy dzielq miejsce zamieszkania, czy tez nie.

b) Cechy charakterystyczne przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie czesto okreslana jest takze jako zamierzone i wykorzystujace przewage sil dzialanie przeciw czlonkowi rodziny, naruszajace prawa i dobra osobiste, powodujace cierpienie i szkody. Najczesciej rozpoznaje sie przemoc na podstawie czterech podstawowych kryteriow:

Intencjonalnosc - dzialania osoby stosujacej przemoc sa zamierzone i celowe, ukierunkowane najczesciej na zdobycie kontroli nad drugim czlowiekiem, a takze wymuszenie na nim bezwzgleznego posluszenstwa. Oznacza to, ze osoby stosujace przemoc zwykle zachowuja sie w sposob nieprzypadkowy i zamierzony, aby uzyskac okreslone cele. Mimo, iz podkreślaja ze nie jest ich celem wyrzadzenie krzywdy najblizszym, to jednak daja do bezwzgleznego ich podporzadkowania wzgledem siebie. Osoby stosujace przemoc daja sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady zycia w rodzinie, a kazde ich naruszenie stanowi podstawe do ich zdaniem slusznego ukarania „winnych” czlonkow rodziny. Osoby, ktore stosuja przemoc maja przewaznie pewnosc, ze ich dzialanie jest w interesie bliskich im osob, gdyz uwarzaja ze to oni wiedza najlepiej co jest dobre i w zwiazku z tym maja prawo do decydowania o wszystkim (np. dobcr znajomych, sposob wydawania pieniedzy, wykonywanie pracy, sposob ubierania sie, dieta, itd.).

Dysproporcja sił – osoba stosująca przemoc jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób, a mając tego świadomość, wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną. W potocznym rozumieniu dysproporcja sił wiąże się z różnicą sił fizycznych, a zwykle to mężczyźni są silniejsi i to oni najczęściej stosują przemoc w rodzinie, a osobami doznającymi przemocy są przeważnie kobiety. Jednakże w przypadku przemocy w rodzinie, chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną. Im dłużej dochodzi do stosowania przemocy w rodzinie, tym bardziej powiększa się nierównowaga na korzyść osoby stosującej przemoc. Bardzo często osoby postronne nie są w stanie uwierzyć, że ktoś bardzo dobrze wykształcony, pracujący na wysokim stanowisku, może być krzywdzony przez kogoś, kto jest słabszy fizycznie i nieśmiały. Dlatego, zawsze trzeba pamiętać o tym, że dysproporcja sił ma ścisły związek z mechanizmem przemocy, który zniewala osobę doznającą przemocy i ma silny wpływ na jej funkcjonowanie.

Naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc narusza prawa i godność, nietykalność fizyczną i szacunek do innych osób, poprzez np. deprecjonowanie, poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie. Często zabrania też kontaktów z rodziną lub znajomymi, narusza tajemnicę korespondencji, zabrania posiadania pamiętek rodzinnych, utrudnia codzienne życie.

Powodowanie cierpienia i szkód psychicznych i fizycznych – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie innej osoby na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doznająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony. Szkody mogą mieć również wymiar materialny lub sentymentalny, np. niszczenie ważnych dokumentów, listów, przedmiotów i pamiętek.

c) Formy przemocy

Biorąc pod uwagę przejawy przemocy, wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz zaniedbanie:

Przemoc fizyczna - jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Jej przejawami są np.: bicie, szarpanie, kopanie, popychanie, szczypanie, ściskanie, potrząsanie, szarpanie, gryzienie, policzkowanie, przypalanie, duszenie, knebłowanie, okaleczanie, napaść z użyciem broni, krępowanie lub uwięzienie, świadome stworzenie niebezpiecznych sytuacji mogących stanowić zagrożenie (np. szybka jazda samochodem, gwałtowne - nieuzasadnione hamowanie). Przemoc fizyczna to także użycie broni lub innych narzędzi, a także rzucanie przedmiotami. Powyższa lista form przemocy fizycznej jest jedynie przykładem - w praktyce spotyka się ich niestety znacznie więcej. Przemocy fizycznej najczęściej doświadczają kobiety i dzieci, a osobami stosującymi tę formę przemocy są w zdecydowanej większości mężczyźni, co w dużej mierze wynika z ich przewagi fizycznej, a także z funkcjonujących przez wieki norm społecznych i kulturowych, przyzwalających na przemoc względem kobiet i dzieci.

Przemoc psychiczna - zawiera przymus i groźby, np. zastraszanie, emocjonalne wykorzystywanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, obwinianie, manipulowanie poczuciem winy, wyzwiska, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie poprzez kontrolowanie kontaktów z innymi, nadmierna kontrola lub nadmierna zazdrość, zakaz wyrażania własnego zdania, zmuszanie do przerastającego wydolność organizmu wysiłku, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, itd., zakaz opuszczania domu, oskarżenie o spowodowanie przemocy, zaprzeczenie i minimalizowanie przemocy, wykorzystywanie dzieci do sprawowania kontroli, wrogie nastawienie dzieci wobec matki/ojca, wykorzystywanie swojej „silniejszej” pozycji. Przemoc psychiczna może również polegać na niszczeniu przedmiotów, mających wartość

materialną lub sentymentalną dla osoby doznającej przemocy i celowej agresji wobec ulubionych zwierząt domowych.

Przemoc seksualna – wszelka aktywność seksualna, do której rozpoczęcia lub kontynuowania osoba doznająca przemocy jest zmuszana wbrew swej woli, gdy nie jest w pełni świadoma lub gdy obawia się odmówić. Przymus może polegać także na użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach jej użycia lub emocjonalnym szantażu. Przemoc seksualna polega m.in. na penetracji dowolnej części ciała osoby doznającej przemocy, na wymuszaniu pożycia seksualnego w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych osoby stosujące przemoc, nieakceptowanych pieszczot lub praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi np. zmuszanie do prostytucji, sadystycznych form współżycia seksualnego, dotkliwie krytykowanie zachowań seksualnych, wykorzystywanie seksualne dzieci i osób niepełnosprawnych. Przemocy seksualnej doznają najczęściej kobiety, ale też dzieci. Przemoc seksualna jest najczęstszą formą przemocy wobec kobiet ze względu na płeć.

Przemoc ekonomiczna – osoba stosująca tę formę przemocy podejmuje działania, które całkowicie uzależniają finansowo osobę doznającą przemocy od sprawcy – to np. naruszenie prawa do swobodnego dysponowania pieniędzmi (własnymi i wspólnymi), odbieranie zarobionych pieniędzy, wydzielanie ich, okradanie, zaciąganie kredytów (bez wiedzy i zgody osoby doznającej przemocy), niezaspokajanie lub lekceważenie podstawowych potrzeb materialnych bliskich osób, uniemożliwianie podjęcie pracy, ukrywanie informacji o sytuacji finansowej rodziny. Przemoc ekonomiczna staje się w ostatnim czasie coraz częstszym zjawiskiem, dochodzi do niej najczęściej wtedy, gdy kobieta nie pracuje, zajmuje się domem i wychowaniem dzieci, zaś mężczyzna pracuje i wydziela zbyt niskie kwoty na utrzymanie domu lub też wręcz drobiazgowo kontroluje wydatki np. na podstawie paragonów. Oczywiście, przemocy ekonomicznej może doświadczać każdy, jednakże z w/w względów dotyka ona najczęściej kobiety.

Zaniedbanie – niezaspokajanie potrzeb członka rodziny, narażające go na utratę życia lub zdrowia, powodujące szkody na zdrowiu, w tym psychicznym. Zaniedbanie może przejawiać się w różnych sferach życia np. niewłaściwe żywienie, zaniedbanie higieny osobistej, izolacja, brak kontroli i pozostawianie bez należytej opieki, zaniedbanie stanu zdrowia, brak zainteresowania realizacją obowiązku szkolnego. Ta forma przemocy stosowana jest szczególnie często w stosunku do dzieci, osób starszych lub niepełnosprawnych – osobami stosującymi przemoc są w tym wypadku rodzice, opiekunowie lub inni domownicy. Należy także zaznaczyć, że przemocą jest w tym wypadku także chłód emocjonalny, czyli zaniedbywanie potrzeb emocjonalnych dzieci, osób starszych lub niepełnosprawnych, a także celowe utrudnianie im zaspokojenia powyższych potrzeb.

Należy zaznaczyć, że osoba stosująca przemoc bardzo rzadko stosuje wyłącznie jedną formę przemocy - zwykle stosuje je naprzemiennie lub łączy je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad osobą doznającą przemocy.

d) Cykl przemocy w rodzinie

Prowadzone od wielu lat badania wykazały, że przemoc w rodzinie nie ma charakteru jednorazowego incydentu. Przeważnie wyróżnia się trzy fazy powtarzającego się cyklu. Fazy następują kolejno po sobie, a w miarę upływu czasu przemoc w każdej kolejnej fazie wybuchu jest coraz bardziej ostra i brutalna. Szczególnie niebezpieczna dla kobiet (z punktu widzenia osoby udzielającej pomocy) jest faza miodowego miesiąca, która pozwala zapomnieć o przeżytym koszmarze i uwierzyć, że nastąpią stałe zmiany w zachowaniu osoby stosującej przemoc. Wówczas najczęściej osoby doznające przemocy wycofują się z kontaktu z pomoczami,

a także wycofują zeznania.

Faza narastania napięcia – między osobą doznającą przemocy, a osobą stosującą przemoc pojawia się napięcie, sprawca staje się coraz bardziej nerwowy, poirytowany, zaczynają się pojawiać kłótnie, spięcia, awantury, przy czym osoba stosująca przemoc staje się przy tym coraz bardziej agresywna. Osoby doznające przemocy próbują naprawiać i „ratować” domową atmosferę spełniając wszystkie oczekiwania drugiej osoby, starają się poprawić jej humor, wywiązując się ze wszystkich „swoich obowiązków” najlepiej jak potrafią. Mimo to w relacji między nimi dominuje stres, frustracja, słaba komunikacja, napięcie. Te wszystkie emocje w pewnym momencie stają się tak silne, że stają się nie do wytrzymania i dochodzi do wybuchu – do wybuchu przemocy.

Faza wybuchu (przemocy) – służy rozładowaniu negatywnych emocji (kłótnia, walka, pobicie, awantura). Zwykle agresję sprawcy wywołuje drobne wydarzenie, w wyniku którego staje się on bardzo gwałtowny i wpada w szał. Po akcie przemocy osoba doznająca przemocy jest najczęściej w szoku, jest przerażona i nie może uwierzyć w to, co się wydarzyło. Zwykle wtedy wzywa policję, poszukuje pomocy, podejmuje decyzję o opuszczeniu domu, o uruchomieniu sprawy karnej lub rozwodowej.

Faza miesiąca miodowego – po wyładowaniu złości osoba stosująca przemoc dostrzega, że posunęła się za daleko i w związku z tym przeprasza, obiecuje że nigdy więcej to się nie powtórzy, okazuje skruchę, przynosi kwiaty. Jeśli wydarzyło się to po raz pierwszy, jest szczerze przerażona swoim zachowaniem, czuje się winna i żałuje tego, co zrobiła. Czasem większy niepokój budzi w niej zachowanie skrzywdzonej osoby, a która podjęła zdecydowane kroki w celu powstrzymania przemocy. Obawia się sankcji prawnych, konsekwencji emocjonalnych (reakcja rodziny, sąsiadów). Próbuje się tłumaczyć, usprawiedliwiać, obiecuje poprawę, stara się naprawić szkody, które wyrządziła, zachowuje się tak, jak na początku ich znajomości lub zaraz po ślubie. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć, że „wszystko będzie teraz dobrze”, że osoba stosująca przemoc zmieniła się, jednak po pewnym czasie między nimi znowu pojawia się napięcie.

e) Czynniki sprzyjające przemocy w rodzinie

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – przez wieki istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci. Niestety nadal w wielu środowiskach to zjawisko znajduje odzwierciedlenie w obyczajach – przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Ma to związek z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc w rodzinie w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalają skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom.

Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwić swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Nie należy jednak utożsamiać stosowania przemocy przez sprawcę i używania przez niego alkoholu – przekonanie że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doznającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

3. Przemoc a płeć

Doznawać przemocy może każdy – mogą to być kobiety, mężczyźni, dzieci - jest to niezależne od wieku, statusu społecznego, stanu zdrowia czy innych czynników. Podobnie trudno określić też portret osoby stosującej przemoc jeśli chodzi o wiek, wykształcenie, status społeczny czy też cechy osobowości. Mimo to w statystykach zebranych na terenie Gminy Miasto Koszalin dosyć wyraźnie zaznacza się płeć osoby doznającej przemocy, którą w blisko 90% stanowią kobiety, w drugiej kolejności dzieci, a dopiero na końcu mężczyźni. Podobnie kształtuje się kwestia tego, kto stosuje przemoc w rodzinie – w ok. 83 - 93% przypadków są to mężczyźni (niezależnie od tego czy stosuje przemoc wobec kobiet, dzieci czy innych mężczyzn) – co wynika w dużej mierze z siły fizycznej lub lepszej sytuacji finansowej i społecznej (np. mężczyzna aktywny zawodowo – kobieta wychowuje dziecko i zajmuje się domem).

Na podstawie policyjnych statystyk ponad 95% sprawców przemocy to mężczyźni, a w 91% przemocy doznają kobiety i dzieci. Zwrócić należy też uwagę, że przemoc mężczyzn wobec kobiet i dzieci przejawia się bardzo często pod wpływem alkoholu – ok. 50-60% przypadków. Osobami stosującymi przemoc w rodzinie są najczęściej mężowie lub partnerzy kobiet, w przypadku dzieci – ojcowie, dosyć rzadko występuje przemoc ze strony dziadków, co w dużej mierze może wynikać z coraz mniejszej ilości rodzin wielopokoleniowych. Na podstawie statystyk związanych z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty”, w Koszalinie, najczęstszymi formami przemocy są przemoc fizyczna i psychiczna, rzadko zgłoszenia dotyczą przemocy seksualnej (poniżej 10%), jednakże jeśli już się pojawia to dotyczy niemal wyłącznie kobiet i dzieci, a jako osoba stosująca przemoc wskazany jest w zdecydowanej większości mężczyzna.

Konwencja o Zapobieganiu i Zwalczaniu Przemocy Wobec Kobiet i Przemocy Domowej określiła, że przemoc wobec kobiet jest manifestacją nierównego stosunku sił pomiędzy kobietami i mężczyznami na przestrzeni wieków, który doprowadził do dominacji mężczyzn nad kobietami i dyskryminacji tych ostatnich, a także uniemożliwił pełną poprawę sytuacji kobiet. Jednocześnie konwencja uznała strukturalny charakter przemocy wobec kobiet za przemoc ze względu na płeć, oraz fakt, że przemoc wobec kobiet stanowi jeden z podstawowych mechanizmów społecznych, za pomocą którego kobiety są spychane na podległą wobec mężczyzn pozycję, a także, że kobiety i dziewczęta są dużo bardziej niż mężczyźni narażone na przemoc ze względu na płeć, mimo, że mężczyźni również mogą doznawać przemocy.

W Polsce do niedawna mówiło się ogólnie o przemocy w rodzinie, nie zwracając uwagi na skalę problemu jaki ujawnił się na podstawie statystyk związanych z procedurą „Niebieskie Karty”, a takim jest bez wątpienia bardzo wysoki udział kobiet wskazanych jako osoby doświadczające przemocy. W dużej mierze wynika to z uwarunkowań społecznych i kulturowych, które przez wieki funkcjonowały w społeczeństwie, a które po dzień dzisiejszy istnieją i są powielane przez wiele osób w formie stereotypów dotyczących ról kobiecych i męskich w relacjach w rodzinie, co sprawia, że to właśnie kobiety są bardziej narażone na przemoc. Podkreślić należy, że według różnych szacunków blisko 80% spraw związanych z przemocą domową nie jest zgłaszana żadnym służbom ani instytucjom, więc skala problemu może być tak naprawdę o wiele większa.

Mimo, że jako osoby stosujące przemoc w rodzinie wskazywani są w przeważającej większości mężczyźni, nie oznacza to, że wszyscy są potencjalnymi agresorami. Rozważając problem przemocy w rodzinie i budując lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie powinno się stawiać kobiet i mężczyzn w opozycji do siebie. Podkreślanie, że to głównie mężczyźni stosują przemoc nie powinno być traktowane i odbierane jako atak na płeć męską. Działaniem prawidłowym powinno być raczej zachęcanie mężczyzn, aby własnym zachowaniem dawali swoim

dzieciom, rodzinie, znajomym, odpowiedni przykład, jak można z szacunkiem odnosić się do kobiet. Aby zechcieli się podzielić tym z innymi, a także, aby zaangażowali się w tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, chociażby głośno wyrażając swój sprzeciw wobec jakiegokolwiek formy przemocy.

4. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy

Przemoc w rodzinie i skala tego problemu została dostrzeżona także w innych państwach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania organizacji międzynarodowych, w tym m. in. Organizacji Narodów Zjednoczonych, czy też Rady Europy, które mają na celu ograniczenie tego zjawiska. W szczególności należy wskazać na akty prawa międzynarodowego zmierzające do przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci oraz przemocy w rodzinie takie jak:

- Organizacja Narodów Zjednoczonych:

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 roku,
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 roku, Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ,
- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 roku.

- Rada Europy:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z 26 marca 1985 roku,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 roku,
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 roku,
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 11 maja 2011 roku.

- Unii Europejskiej:

- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego z Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, s. 2),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, s. 1),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, s. 1),
- Program sztokholmski przyjęty w dniach 10 – 11 grudnia 2009 r.

Nie ma żadnych wątpliwości, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych osób. Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej, co wprost wynika

z art. 18 i 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Jednocześnie zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Ponadto przepis art. 33 Konstytucji wprost wskazuje, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

W związku z powyższym, rodziny uwikłane w przemoc, a zwłaszcza kobiety, z pewnością znajdują się w trudnej sytuacji społecznej, co stanowi podstawę do udzielenia szczególnej pomocy przy użyciu wszystkich dostępnych metod i narzędzi zawartych w obowiązującym porządku prawnym. Zjawisko przemocy w rodzinie dotyka całą społeczność lokalną, a jednocześnie łączy się z innymi obszarami problemów społecznych. Każda z instytucji, służb i organizacji, ma do czynienia z różnymi aspektami tego zjawiska, jednakże działając osobno nie jest w stanie jemu skutecznie przeciwdziałać. Dopiero zintegrowanie wszystkich zasobów, daje szansę na stworzenie jednolitej strategii przeciwdziałania przemocy oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy i wsparcia.

„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020” będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015r., poz. 2082), w szczególności:
 - art. 52 kro. warunki zniesienia współwłasności majątkowej,
 - art. 84 kro. sądowe ustalenie ojcostwa,
 - art. 133 kro. obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka,
 - art. 141 kro. roszczenia matki dziecka pozamałżeńskiego,
 - art. 56, 61, 57 kro. warunki orzekania separacji i rozvodu orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego,
 - art. 58 kro. rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej, sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozvodu,
 - art. 60 kro. warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie;
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 r., poz. 355, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), w szczególności:
 - art. 207 § 1 kk. - znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy; nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny,
 - art. 207 § 2 kk. – jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa,

- art. 207 § 3 kk. – jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie,
- art. 191 kk. zmuszanie do określonych zachowań,
- art. 209 kk. uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego,
- art. 278 i 279 kk. kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej,
- art. 217 kk. naruszenie nietykalności cielesnej porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej,
- art. 210 kk. pozostawianie osoby, względem której jest się zobowiązanym do opieki, w sytuacjach zagrażających jej życiu lub zdrowiu,
- art.160 kk. dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia,
- art. 211 kk. uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki,
- art. 200 kk. obcowanie płciowe z małoletnim,
- art. 190 kk. groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych,
- art. 199 kk. nadużycie zależności,
- art. 201 kk. obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry,
- art. 208 kk. rozpijanie małoletniego,
- art. 288 kk. niszczenie mienia,
- art.216 kk zniewaga,
- art. 156 i 157 kk. uszkodzenie ciała;
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163, z późn. zm.);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390), która wskazuje m. in. rozwiązania, mające zapewnić lepszą ochronę prawną osobom doznającym przemocy domowej. Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty m. in. do tworzenia własnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa, interwencji kryzysowej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz do przygotowania i prowadzenia programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy.;
- ustawa z dnia 6 lutego 2015 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. U. z 2015 r., poz. 398), sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.;
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 (Uchwała Nr XLII/482/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 czerwca 2010r.);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy (Dz. U. z 2010 r., nr 201, poz. 1334);

- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. z 2011 roku, Nr 59, poz. 259);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 roku nr 209, poz. 1245);
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2020 (Uchwała Nr XIII/154/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 lutego 2012 r.);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 (Monitor Polski z dnia 9 czerwca 2014 r. Uchwała Nr 76 Rady Ministrów). Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy domowej, także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców. Wyznaczone zostały działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania opinii publicznej, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy terapeutycznej ofiarom przemocy oraz oddziaływań na sprawców przemocy. Każde z tych działań zostało przypisane konkretnym organizacjom i instytucjom odpowiedzialnym za jego realizację;

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 jest także skorelowany z następującymi aktami prawa miejscowego:

- Strategia Rozwoju Koszalina,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2016 – 2020,
- Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016 – 2018,
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (opracowywany corocznie),
- Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2015 – 2018.

5. Diagnoza lokalna i analiza danych

Określenie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie wciąż pozostaje kwestią niezwykle trudną do zrealizowania, a z uwagi na specyfikę tego problemu społecznego, wiele czynów przemocowych w dalszym ciągu pozostaje nieujawnionych i znanych jedynie osobom, które w samotności doświadczają poważnych konsekwencji. Niejednokrotnie przyznanie się osoby doznającej przemocy do dramatów rozgrywających się w domu rodzinnym, mimo doświadczanego cierpienia, pozostaje ponad jej siły, co powoduje, że osoba stosująca przemoc pozostaje bezkarna i utwierdza się w przekonaniu, że członkowie rodziny milczą i nie reagując dają przyzwolenie na powtarzanie agresywnych zachowań. Taka sytuacja powoduje, że zapobieganie temu negatywnemu zjawisku jest w wielu przypadkach niezwykle trudne. Dlatego też, często to sąsiedzi, słyszący dochodzące zza ściany odgłosy towarzyszące znęcaniu, lub też nauczyciele, pracownicy socjalni, czy lekarze, dostrzegający na ciele osoby doznającej przemocy oznaki stosowania wobec niej siły fizycznej, zgłaszają ten fakt organom ścigania.

Niniejsza część Programu została sporządzona na podstawie informacji i analizy danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz od osób pracujących w Zespole ds. Koordynacji Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy – specjalistycznej komórki, która w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszalinie zajmuje się m. in. prowadzeniem działań związanych z procedurą „Niebieskie Karty”, a także szeroko pojętą tematyką przeciwdziałania przemocy. Zebrane dane stanowiły podstawę do poznania skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy.

Dane liczbowe na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie prezentowane przez instytucje zajmujące się realizacją działań w tym obszarze odnoszą się do osób, wobec których podjęto działania na podstawie procedury „Niebieskie Karty” lub też same zwróciły się do instytucji z prośbą o pomoc w rozwiązaniu problemu związanego z przemocą w rodzinie. Należy zaznaczyć, że dane instytucjonalne nie odzwierciedlają rzeczywistej skali zjawiska, szczególnie jeśli jest to kwestia wrażliwa społecznie. Z tego też względu na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto, że podstawowym źródłem informacji na ten temat będą dane, zebrane na podstawie rokrocznie składanych sprawozdań z realizacji „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015”.

Zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasto Koszalin, można przedstawić w oparciu o liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, które obejmują ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, placówek oświatowych oraz ochrony zdrowia w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. Przedstawiciele w/w instytucji i służb przekazują informację o podjętych działaniach do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, który do każdej prowadzonej procedury powołuje Grupę Roboczą, zajmującą się już konkretnymi przypadkami.

Z poniższego zestawienia wynika, że największą ilość formularzy „Niebieska Karta A” w latach 2011 – 2015 zostało wypełnionych przez Policję i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zaś bardzo niewielką ilość formularzy sporządzają przedstawiciele ochrony zdrowia zwłaszcza, że najczęściej to właśnie oni mają największe szanse na ujawnienie śladów przemocy fizycznej. Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” wraz ze wskazaniem konkretnej instytucji, która jako pierwsza podjęła działania ilustruje poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" przez instytucje i służby, które mają możliwość wszczęcia procedury "Niebieskie Karty" w latach 2012 – 2015

Liczba wszczętych procedur w:		2012	2013	2014	2015	Razem:
w tym przez:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	64	29	23	18	134
	Policję	21	63	76	54	214
	Oświatę	12	10	8	3	33
	Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5	3	-	1	8
	Ochronę Zdrowia	-	1	6	2	9
Łącznie:		102	106	113	78	399

Źródło: opracowanie własne

Celem właściwego dopasowania oferty pomocowej dla osób doznających przemocy w rodzinie, w niniejszej diagnozie podjęto próby określenia płci, która najczęściej doświadcza przemocy. W wyniku analizy danych stwierdzono, że przeważającą większość osób doznających przemocy stanowią kobiety, a w dalszej kolejności dzieci. Statystyki te doskonale ilustruje poniższa tabela. Jednakże, biorąc pod uwagę procedury „Niebieskie Karty” dotyczące wyłącznie osób dorosłych (bez uwzględniania dzieci), podział na płeć osób doznających przemocy w rodzinie w Gminie Miasto Koszalin utrzymuje się od 2013 roku na mniej więcej stałym poziomie – około 90% z nich stanowią kobiety.

Tabela 2. Płeć osób doznających przemocy na podstawie uruchomionych procedur "Niebieskie Karty" w latach 2012 – 2015

Płeć osób doznających przemocy w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”:	2012		2013		2014		2015		Razem:	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Kobieta	76	74,5	89	84,0	84	74,3	65	83,3	314	78,7
Mężczyzna	14	13,7	8	7,5	9	8,0	5	6,4	36	9
Dziecko (*)	12	11,8	9	8,5	20	17,7	8	10,3	49	12,3

Źródło: opracowanie własne

Powyższe dane wręcz kontrastują ze statystyką dotyczącą płci osób stosujących przemoc, gdzie sprawcami przemocy są najczęściej mężczyźni. Od 2012 roku ich liczba waha się – od 85% do 93%, jednakże biorąc pod uwagę ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w tym czasie, należy zauważyć że nie podlega ona istotnym odchyleniom zwłaszcza, że ewentualne różnice procentowe występują naprzemiennie i nie ma w nich żadnej regularności. Wielu z tych mężczyzn to ludzie, którzy niejako „odziedziczyli” złe wzorce społeczno – kulturowe, i na których oddziaływało wiele negatywnych czynników związanych z przypisaną im rolą w danej społeczności. Pierwszym krokiem do przemocy jest nieświadome powielanie złych wzorców,

brak kompetencji społecznych i emocjonalnych do radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Brak poczucia własnej wartości często zastępowany jest agresją i przemocą. Osoby stosujące przemoc to często osoby autorytatywne i oczekujące posłuszeństwa, wobec czego traktują kobiety jako gorsze, słabsze, zdarza się że wyłącznie jako obiekty seksualne. Mężczyźni ci wyznaczają kobietom określone role, a gdy odmawiają one wypełnienia narzuconych im zadań, stają się zagubieni i w desperacji próbują wprowadzić swój „porządek” przemocą. Wobec przytoczonych statystyk, można traktować przemoc w rodzinie jako narzędzie utrzymywania męskiej władzy w domu, na co wpływ ma niestety także historyczna i wywodząca się z patriarchalnego społeczeństwa tolerancja dla zachowań przemocowych wobec kobiet. W świetle poniższych danych można mówić o przemocy wobec kobiet ze względu na płeć.

Tabela 3. Płeć osób stosujących przemoc w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”

Płeć osób stosujących przemoc w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”:	2012		2013		2014		2015	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Mężczyzna	89	85,6	102	92,7	96	82,9	70	87,5
Kobieta	15	14,4	8	7,3	21	17,1	10	12,5

Źródło: opracowanie własne

Jednocześnie celem uzyskania lepszego obrazu dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie, przeanalizowano zebrane dane pod kątem nadużywania alkoholu i substancji odurzających przez osoby stosujące przemoc. Należy zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a stosowaniem przemocy w rodzinie nie ma charakteru przyczynowo – skutkowego, gdyż jest jedynie zjawiskiem współwystępującym. Problem alkoholowy w rodzinie jest natomiast znaczącym czynnikiem występowania przemocy, a zwłaszcza aktów przemocy fizycznej, które występują dwukrotnie częściej niż w rodzinach wolnych od problemu alkoholowego. Osobami doznającymi przemocy są najczęściej żony i partnerki sprawcy, natomiast w przypadku dzieci zdecydowanie częściej można mówić wówczas o zaniedbaniu. Wśród specjalistów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, powszechnie znany jest związek pomiędzy doświadczaniem przemocy w dzieciństwie, a jej stosowaniem w życiu dorosłym. Duża część osób, które doświadczyły przemocy w dzieciństwie ze strony bliskich, będzie w podobny sposób postępować w życiu dorosłym, ponieważ zna tylko taki sposób rozwiązywania i radzenia sobie z problemami. Często u osób, które doświadczyły przemocy w dzieciństwie ze strony pijanego rodzica, tworzy się asocjacja, przez co przemoc staje się dla niej równoznaczna z alkoholizmem. Osoba taka w dorosłym życiu na partnera wybiera najczęściej abstynenta, gdyż nie chce ponownie doświadczyć przeżyć z dzieciństwa, przez co bardzo często nie zauważa objawów przemocy ze strony, bądź co bądź, trzeźwego partnera lub małżonka. W Koszalinie procentowy udział osób wskazanych w procedurze „Niebieskie Karty” jako podejrzane o stosowanie przemoc, a nadużywających alkoholu, utrzymuje się na dosyć wysokim poziomie. Poniższa tabela ilustruje jaki procent sprawców przemocy nadużywa alkoholu lub substancji odurzających.

Tabela 4. Liczba sprawców przemocy nadużywających alkoholu lub substancji odurzających na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”

Ilu sprawców przemocy nadużywa alkoholu lub substancji odurzających na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” (dane w %):	2012	2013	2014	2015
Alkohol	61,8	66	58,4	65,4
Substancje odurzające	4,9	9,5	3,5	6,4

Źródło: opracowanie własne

Kiedy w rodzinie pojawia się przemoc, największe piętno pozostawia ona na dzieciach. W odpowiedzi na życie w nieustającym niebezpieczeństwie, w psychice dziecka powstają mechanizmy obronne: zamrożenie uczuć, poczucie osamotnienia, lęk przed odrzuceniem, projekcje, poczucie krzywdy. Przemoc w rodzinie, której świadkiem są dzieci, destruktywnie wpływa na ich rozwój emocjonalny, co powoduje zaburzenia psychologiczne, zdrowotne, jak i fizyczne upośledzenia zachowania. Zaburzenia emocjonalne charakteryzują się zazwyczaj bardzo niską samooceną, pojawia się lęk, złość oraz objawy depresyjne. Często zaburzenia te przyjmują postać agresywnych zachowań wobec ludzi i zwierząt, a działaniom dziecka towarzyszą zachowania przestępcze, wagarowanie, itd. Udowodniono również, że mali świadkowie przemocy nie potrafią odnaleźć się w społeczeństwie, wykazują objawy nieprzystosowania społecznego, są niezdolni do empatii, nie radzą sobie w szkole, cierpią na bezsenność, zaburzenia łaknienia, a nawet moczenia nocne. Dzieci będące świadkami przemocy pomiędzy rodzicami nie znają właściwej definicji miłości ani bliskości w związku, nie znają prawidłowych relacji jakie powinny panować w rodzinie, co w przyszłości rzutuje na ich całe późniejsze życie. Problem ten bywa bardzo często niedoceniany zarówno przez rodziców, jak i przez przedstawicieli instytucji. Niestety, biorąc pod uwagę osoby małoletnie wchodzące w skład rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, jest on bardzo poważny, co można zobaczyć w poniższej tabeli, w której dla pełniejszego obrazu sytuacji dokonano analizy wieku osób małoletnich, będących świadkami przemocy w rodzinie.

Tabela 5. Dzieci z podziałem na wiek jako świadkowie przemocy w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”

Dzieci z podziałem na wiek jako świadkowie przemocy w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”:		2012	2013	2014	2015	Razem:
Wiek dzieci	0 – 6 lat	28	32	54	36	150
	7 – 13 lat	36	36	47	30	149
	14 – 18 lat	27	26	30	12	95
Razem:		91	94	131	78	394

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę dane ilościowe dotyczące prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”, należy zaznaczyć, że pomoc i wsparcie świadczone przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszalinie kierowane jest do wszystkich członków danej rodziny. Nie sposób nie zauważyć, jak duża jest to liczba zwłaszcza, jeśli weźmie się pod uwagę liczbę osób w rodzinach,

w których występuje przemoc. Przy założeniu, że duża część sytuacji i zdarzeń przemocowych nigdy nie wychodzi poza członków danej rodziny, pokazuje to ogrom problemu na co wskazują dane w poniższej tabeli.

Tabela 6. Liczba beneficjentów pomocy i wsparcia świadczonego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie w związku z prowadzoną procedurą "Niebieskie Karty" w latach 2012 - 2015

	2012	2013	2014	2015	Razem:
Liczba rodzin	102	106	105	78	391
Liczba osób w rodzinach	315	320	334	231	1200

Źródło: opracowanie własne

Od 2013 roku do każdej wszczętej procedury „Niebieskie Karty” powoływana jest Grupa Robocza, składająca się z przedstawicieli instytucji i służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, która zajmuje się problemem konkretnej rodziny. W jej skład wchodzi m. in. przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (pracownicy socjalni), przedstawiciele Policji (dzielnicowi), przedstawiciele Oświaty (pedagodzy i wychowawcy z konkretnych szkół lub przedszkoli), przedstawiciele Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele ochrony zdrowia (lekarze, pielęgniarki). W skład Grup Roboczych mogą wchodzić także kuratorzy (karni i rodzinni), wychowawcy ze żłobków, ale także psychologzy, specjaliści w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub też przedstawiciele innych instytucji mających informację na temat konkretnej rodziny i mogących wesprzeć ją swoją wiedzą i doświadczeniem. Poniższa tabela ilustruje statystyki związane z działaniami podejmowanymi przez Grupy Robocze.

Tabela 7. Grupy Robocze podejmujące działania w procedurze "Niebieskie Karty" w latach 2013 – 2015

	2012	2013	2014	2015	Razem:
Liczba powołanych Grup Roboczych	67	106	113	78	364
Liczba przeprowadzonych posiedzeń Grup Roboczych	82	444	444	289	1259
Liczba spraw skierowanych na wniosek Grupy Roboczej do:					
Prokuratury Rejonowej	2	4	7	3	16
Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację rodziny	3	4	17	11	35
Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	3	15	16	10	44

Źródło: opracowanie własne

Odnosząc się do powyższych danych należy dodać, że Grupy Robocze podejmując swoje działania starają się przede wszystkim wzmocnić osoby doznające przemocy, aby podejmowały świadomie, konkretne działania i nie wycofywały się z nich, np. w trakcie „miodowych miesięcy”. Powoduje to, że powyższe dane liczbowe nie są do końca miarodajne, gdyż w dużej części spraw to same osoby doznając przemocy zgłaszają sprawy do Prokuratury Rejonowej, czy też wnioski o objęcie leczeniem odwykowym do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Oczywiście w przypadkach nie cierpiących zwłoki, gdzie jest duże prawdopodobieństwo zagrożenia życia lub zdrowia członków rodziny, sprawę do odpowiednich organów kierują członkowie Grup Roboczych. W 2015 roku mniejsza liczba posiedzeń Grup Roboczych wynika wprost z mniejszej liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.

W Zespole ds. Koordynacji Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszalinie, stale pełni dyżur osoba z dużym doświadczeniem w zakresie przyjmowania informacji dotyczących przemocy - w godzinach pracy Ośrodka, można skorzystać z konsultacji. Osoby zgłaszające się, którymi są w zdecydowanej większości kobiety, uzyskują informację o ofercie placówek i instytucji pomocowych oraz możliwości jakie same mogą podjąć we własnym zakresie, w celu doprowadzenia do zatrzymania przemocy w rodzinie. Osoby z rodzin uwikłanych w przemoc każdorazowo otrzymują pełne informacje na temat instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy i zakresie pomocy jaką świadczą. Na podstawie części przyjętych zgłoszeń zostaje wszczęta procedura „Niebieskie Karty”, zaś osoby wchodzące w skład w/w Zespołu obligatoryjnie powoływane są na liderów Grup Roboczych w ramach realizowanych procedur. Konsultacje te cieszą się dużym powodzeniem, także ze względu na możliwość skorzystania z nich nawet w formie telefonicznej. Poniższa tabela obrazuje liczbę zgłoszeń dotyczących przemocy na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 8. Zgłoszenia i konsultacje dotyczące przemocy w rodzinie w latach 2012 – 2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba zgłoszeń i konsultacji dotyczących przemocy w rodzinie	151	101	72	93

Źródło: opracowanie własne

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszalinie rokrocznie realizowany jest także Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, który jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, zleconym powiatowi i finansowanym ze środków Wojewody Zachodniopomorskiego. Głównym jego celem jest powstrzymanie osób stosujących przemoc przed zachowaniem niepożądanym, a co za tym idzie, zaprzestanie stosowania przez nie przemocy. Odbywa się to poprzez redukcję zachowań agresywnych u jego uczestników, a także kształtowanie postawy partnerstwa i szacunku wobec innych osób oraz przyjęcie pełnej odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe. Głównym problemem związanym z realizacją tego Programu, jest bardzo mała liczba osób zainteresowanych udziałem w zajęciach. Wynika to wprost z braku sądowych nakazów obowiązku odbycia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych. W Gminie Miasto Koszalin w latach 2012 – 2015, na 21 osób, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, wyłącznie 1 uczestnik posiadał sądowy obowiązek uczestnictwa w takich zajęciach. Dużą szansą na przyszłość jest tutaj zapis jaki został zawarty w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, który mówi o zwiększeniu udziału osób skazanych przez sąd za przemoc w rodzinie w oddziaływaniach

korekcyjno– edukacyjnych, poprzez orzekanie wobec nich obowiązków uczestnictwa w takich oddziaływaniach. Również ratyfikowana Europejska Konwencja o zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, mówi o programach wpływających na zmianę agresywnych wzorców zachowań. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż pomimo, że Program korekcyjno – edukacyjny nie ma ograniczeń co do płci osób które mogą w nim uczestniczyć, to w latach 2012 – 2015 brali w nim udział i ukończyli go wyłącznie mężczyźni, co obrazuje poniższa tabela. To także najlepiej wskazuje, kim tak naprawdę są osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Tabela 9. Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2012 – 2015, z podziałem na płeć

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób, które ukończyły Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym:	5	5	5	6
Kobiety	-	-	-	-
Mężczyźni	5	5	5	6

Źródło: opracowanie własne

Prokuratura Rejonowa w Koszalinie stale podejmuje działania w zakresie podejrzanych w odniesieniu do czynu z art. 207 § 1 kk, co zostało zilustrowane w poniższej tabeli. Zaznaczenia wymaga fakt, że w liczbie skazanych z art. 207 § 1 kk brak jest możliwości potwierdzenia, że wszystkie dotyczą przemocy w rodzinie i ilu z tych skazanych zamieszkuje w Gminie Miasto Koszalin.

Tabela 10. Dane z Prokuratury Rejonowej w Koszalinie dotyczące art. 207 § 1 kk w latach 2013 - 2015

	2013	2014	2015
Liczba podejrzanych z art. 207 § 1 kk ze spraw zainicjowanych przed podmioty uprawnione do prowadzenia procedury „Niebieskie Kary”, w tym:	15	27	32
Wniesiono akt oskarżenia	11	15	12
Umorzono	2	5	14
Zawieszono	1	1	-
Przekazano do innej Prokuratury	1	-	-
Liczba wyroków skazujących z art. 207 § 1 kk	2	12	11
Liczba wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do Sądu Rejonowego w Koszalinie na kanwie art. 207 § 1 kk	3	6	4

Źródło: opracowanie własne

Z danych Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie wynika, że stosunkowo często dochodzi do interwencji domowych, z których przynajmniej część dotyczy przemocy w rodzinie, w związku z czym funkcjonariusze Policji podejmują odpowiednie działania. Zwraca uwagę rosnąca liczba zastosowanych środków zapobiegawczych wobec sprawców przemocy, w związku z wszczęciem postępowania z art. 207 kk, co świadczy o stale rosnącej skuteczności działań. Jednocześnie zwiększa się liczba prowadzonych dochodzeń z art. 207 kk pod nadzorem Prokuratury Rejonowej, a także liczba wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o objęcie osoby leczeniem odwykowym.

Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące działań Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie w latach 2013 - 2015

	2013	2014	2015
Liczba interwencji domowych	3340	3106	2500
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	63	76	54
Liczba zastosowanych środków zapobiegawczych w postaci zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej oraz nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w związku z wszczęciem postępowania z art. 207 kk.	b. d.	11	15
Liczba prowadzonych dochodzeń z art. 207 kk pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Koszalinie	61	71	90
Liczba skierowanych wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o objęcie osoby leczeniem odwykowym	21	23	42

Źródło: opracowanie własne

Jednocześnie kobiety (także z dziećmi), które doznawały przemocy w rodzinie mogą skorzystać z możliwości schronienia się w bezpiecznym i bezpłatnym miejscu gdzie oprócz ochrony przed osobą stosującą przemoc, mogą uzyskać pomoc prawną, psychologiczną i wsparcie. Na terenie Gmina Miasto Koszalin taką pomoc zapewnia Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” oraz Dom Samotnej Matki. Personel w/w placówek motywuje przebywające tam kobiety do działania, pomaga w załatwieniu formalności i spraw sądowno – administracyjnych, nawiązaniu kontaktów ze specjalistami, odbudowywaniu więzi z rodziną. Jednocześnie praca z mieszkankami ukierunkowana jest na budowanie właściwego systemu ich wartości, dobrych wzorców, a także przyczynia się do wzmocnienia ich poczucia wartości i godności. Poniższa tabela ukazuje liczbę kobiet, która skorzystała z takiej możliwości.

Tabela 12. Liczba osób, które skorzystały z możliwości uzyskania bezpiecznego schronienia przed sprawcą przemocy w latach 2014 - 2015

	2014	2015
Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja”	45	51
w tym: kobiety / dzieci	b.d.	b.d.
Dom Samotnej Matki	11	12
w tym: kobiety / dzieci	4 / 7	6 / 6

Źródło: opracowanie własne

6. Zasoby – gdzie można otrzymać pomoc na terenie Gminy Miasto Koszalin

Tabela 13. Instytucje/organizacje udzielające pomocy na terenie Gminy Miasto Koszalin

Lp.	Nazwa	Adres	Telefon
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie Zespół ds. Koordynacji Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy (konsultacje i zgłoszenia w zakresie przemocy w rodzinie) Zespół Poradnictwa Specjalistycznego (psycholog, pedagog, grupa wsparcia dla osób doznających przemocy, grupy terapeutyczne dla dzieci, młodzieży, rodzin)	al. Monte Cassino 2, 75-412 Koszalin ul. Morska 43, 75-215 Koszalin I piętro, pok. 101 i 102 ul. Morska 43, 75-215 Koszalin I piętro, pok. 119, 120, 121, 122	94 316-03-00 (ogólny) 94 342-52-97 94 342-51-14 94 316-96-00 94 342-52-98
2.	Komenda Miejska Policji w Koszalinie Komisariat I Policji w Koszalinie Komisariat II Policji w Koszalinie Telefon alarmowy - Policja	ul. Słowackiego 11, 75-009 Koszalin ul. Słowackiego 11, 75-009 Koszalin ul. Krakusa i Wandy 11, 75-078 Koszalin Ogólnopolski telefon alarmowy	94 342-91-00 (oficer dyżurny) 94 342-97-39 (kierownik rewiru dzielnicowych) 94 342-94-95 (kierownik rewiru dzielnicowych) 112 lub 997
3.	Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON” (poradnia uzależnień, terapia uzależnień, poradnia dla współuzależnionych, poradnia psychologiczna)	al. Monte Cassino 13, 75-414 Koszalin	94 343-07-48 94 343-00-71
4.	Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” (placówka zapewniająca miejsca noclegowe dla kobiet i dzieci)	ul. Harcerska 17, 75-073 Koszalin	94 342-30-05 516-840-097

5.	Dom Samotnej Matki „Dar życia” (placówka zapewniająca miejsca noclegowe dla kobiet z małymi dziećmi)	ul. Wojska Polskiego 13 75-701 Koszalin	94 342-37-70 516-840-090
6.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Urząd Miejski w Koszalinie ul. Rynek Staromiejski 6-7 75-007 Koszalin	94 348-86-00
7.	Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej na terenie Koszalina (zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej)		
	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie	al. Monte Cassino 2, 75-412 Koszalin	94 734-32-63
	Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie	parter, pok. 17 ul. Morska 43, 75-215 Koszalin	94 734-32-64
	Zarząd Budynków Mieszkalnych Zakład Gospodarki Mieszkaniowej NR 4	I piętro, pok. 103 ul. Łużycka 30, 75-113 Koszalin	94 734-32-62
8.	Prokuratura Rejonowa w Koszalinie	ul. Zwycięstwa 107, 75-600 Koszalin	94 341-95-10
9.	Sąd Rejonowy w Koszalinie	ul. Wł. Andersa 34, 75-626 Koszalin	94 317-02-21
	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych		94 342-82-20 (sekretariat) 94 342-82-72 (kierownik zespołu)
	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodziny		94 342-83-50 (sekretariat) 94 342-82-87 (kierownik zespołu)
	III Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych		94 342-82-20 (sekretariat) 94 342-82-35 (kierownik zespołu)

10.	Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie	ul. Morska 43, 75-215 Koszalin	94 343-01-99 (sekretariat) 94 343-00-81 (rejestracja dzieci i młodzieży)
11.	Wszystkie placówki oświatowe – szkoły, przedszkola, poradnie psychologiczno - pedagogiczne dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Koszalin (pedagog szkolny, wychowawcy klas)		
12.	Wszystkie placówki Ochrony Zdrowia (szpitale, przychodnie, gabinety lekarskie, ZOZ)		

Źródło: opracowanie własne

7. Analiza SWOT

W celu uzyskania pełnego obrazu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasto Koszalin, dokonano określenia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, jakie mogą się pojawić w trakcie realizacji zadań związanych z pomocą osobom uwikłanym w przemoc. W przedmiotowej analizie stwierdzono, że należy skupić się na maksymalnym wykorzystaniu mocnych stron, jakimi są bez wątpienia wyszkolona kadra specjalistów, a także umiejętność dobrej współpracy z zaangażowanymi w system przeciwdziałania przemocy podmiotami i służbami. Ważne jest także, aby wykorzystać szanse jakimi może być zacieśnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi z terenu Gminy Miasto Koszalin, a także zwiększenie udziału specjalistów w różnego rodzaju wydarzeniach i konferencjach związanych z tematyką przemocy w rodzinie. Bardzo ważnym zadaniem będzie zapewnienie częstszych superwizji dla pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę z osobami uwikłanymi w przemoc, w ramach Grup Roboczych powołanych w związku z prowadzoną procedurą „Niebieskie Karty”.

Nie można jednakże zapominać o słabych stronach, jakimi są z pewnością same druki formularzy „Niebieskie Karty”, które powinny być zmienione, mała ilość superwizji dla osób zajmujących się tematyką przeciwdziałania przemocy oraz brak dodatkowego wynagrodzenia za pracę w Zespole Interdyscyplinarnym i Grupach Roboczych.

Tabela 14. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Wyspecjalizowana kadra Zespołu ds. Koordynacji Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy (ZPP) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszalinie [5]	Bardzo niskie lub brak zaangażowania ze strony ochrony zdrowia [5]
Zespół Poradnictwa Specjalistycznego (ZPS) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Koszalinie (psycholodzy, pedagog) [4]	Główny nacisk zadań spoczywa na pracownikach pomocy społecznej i funkcjonariuszach policji [5]
Dobra współpraca instytucjonalna [4]	Druki formularzy „Niebieska Karta” wymagające zmian [4]
Właściwy przepływ informacji między zaangażowanymi podmiotami i służbami (w szczególności na linii ZPP MOPS – Policja) [4]	Brak sądowych nakazów odbycia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc [4]
Ścisła współpraca na linii ZPP MOPS – ZPS MOPS ze względu na zlokalizowanie na tym samym pięttrze budynku – objęcie pełnym wsparciem osób uwikłanych w przemoc [3]	Niewielka ilość programów i konkursów umożliwiających aplikowanie o zewnętrzne środki finansowe na działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie [3]
Regularne szkolenia dla osób wchodzących w skład Grup Roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty” [5]	Mała ilość superwizji dla osób zajmujących się pomocą rodzinom uwikłanym w przemoc [4]
Reagowanie przez ZPP MOPS na każde zgłoszenie (także anonimowe) dotyczące stosowania przemocy [5]	Przedłużające się sprawy sądowe lub szybkie umarzenie spraw karnych [4]

Grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy, grupa terapeutyczna dla rodzin, grupa terapeutyczna dla dzieci, grupa terapeutyczna dla młodzieży (ZPS MOPS) [4]	Brak obowiązku stawiennictwa osób podejrzanych o stosowanie przemocy na Grupach Roboczych [5]
	Brak skutecznych „sankcji” wobec osób skierowanych na leczenie odwykowe [4]
	Brak dodatkowego wynagrodzenia za pracę w Zespole Interdyscyplinarnym oraz Grupach Roboczych [5]
Razem: 34	Razem: 43
SZANSE	ZAGROŻENIA
Spotkania z przedstawicielami ochrony zdrowia odnośnie konieczności realizacji zadań związanych z procedurą „Niebieskie Karty” [5]	Negatywny obraz służb społecznych w mediach [5]
Szkolenia dla pedagogów/policjantów/ochrony zdrowia z zakresu prawidłowego wypełniania formularzy „Niebieska Karta A” [4]	Wypalenie zawodowe osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie [3]
Zwrócenie większej uwagi na kwestie dotyczące płci w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie [3]	Wysoki czynnik stresogenny u osób pomagających osobom uwikłanym w przemoc [5]
Edukacyjna rola mediów – ukazanie pozytywnej pracy służb społecznych [5]	Łatwy dostęp do używek [4]
Możliwość pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych [4]	
Zwiększenie udziału specjalistów w konferencjach i innych wydarzeniach, związanych z szeroko pojętą profilaktyką [3]	
Zacieśnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi [4]	
Większa ilość superwizji dla osób bezpośrednio pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc w ramach Grup Roboczych w związku z prowadzoną procedurą „Niebieskie Karty” [5]	
Propagowanie pozytywnych wzorców rodzinnych, w tym wychowywania dzieci bez stosowania przemocy [4]	
Zauważalna aktywność społeczności lokalnej w kwestii reagowania na niepokojące sygnały [5]	
Razem: 42	Razem: 17

8. Obszary, cele, działania, wskaźniki realizacji programu

Obszar I - Profilaktyka i edukacja społeczna				
Cel szczegółowy nr 1 - Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy wśród mieszkańców Gminy Miasto Koszalin				
Działania		Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram
1.	Informacja i edukacja na tematy związane z przemocą w rodzinie poprzez realizację kampanii informacyjnych, rozpowszechniania materiałów edukacyjnych (broszur, plakatów, ulotek itd.)	- liczba dystrybuowanych materiałów (plakaty, ulotki, poradniki itd.)	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)
2.	Działania edukacyjne mające na celu modelowanie prawidłowych funkcji rodziny i wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców	- liczba osób uczestniczących w grupie terapeutycznej dla rodzin biologicznych - liczba działań edukacyjnych skierowanych do rodziców (spotkania, prelekcje, szkoła dla rodziców) - liczba osób, która wzięła udział w działaniach edukacyjnych	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)
3.	Realizacja zajęć edukacyjnych oraz organizowanie i prowadzenie spotkań grup terapeutycznych i wsparcia dla dzieci i młodzieży	- liczba prowadzonych grup terapeutycznych i wsparcia dla dzieci - liczba dzieci uczestniczących w grupach terapeutycznych i wsparcia	MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	2016 – 2020 (na bieżąco)
4.	Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu uwrażliwienia na problem przemocy, radzenia sobie ze złością, rozwiązywania konfliktów itd.	- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych - liczba uczniów uczestniczących w programach	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	2016 – 2020 (na bieżąco)
5.	Działania edukacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowane do rodzin zastępczych (definicja i formy przemocy, cykl przemocy, rodzaje przemocy, przemoc a postawy społeczne, co sprzyja przemocy w rodzinie, przyczyny pozostawiania w związkach opartych na przemocy itd.)	- liczba spotkań z certyfikowanym specjalistą pomocy ofiarom przemocy w rodzinie - liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach z certyfikowanym specjalistą pomocy ofiarom przemocy w rodzinie	MOPS	2016 – 2020 (na bieżąco)
6.	Organizacja otwartych konferencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dla wszystkich zainteresowanych)	- liczba zorganizowanych otwartych konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba osób, które wzięły udział w otwartych konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)

7.	Współpraca instytucji i służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie z organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w działaniach skierowanych do kobiet i równościowych	- liczba wspólnych inicjatyw skierowanych do kobiet, jako osób najczęściej doznających przemocy w rodzinie	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)
----	--	--	----------------------	-----------------------------

Obszar II - Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy nr 2 - Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności dla kobiet – jako najczęściej doświadczających przemocy.

	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram
1.	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Koszalinie oraz Grup Roboczych powołanych do realizacji procedury „Niebieskie Karty”	<ul style="list-style-type: none"> - liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba wszczętych procedur NK (z podziałem na uprawnione podmioty) - liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta A” (łącznie z formularzami dokumentującymi tzw. "kolejne zdarzenia") - liczba powołanych Grup Roboczych - liczba posiedzeń Grup Roboczych - liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych - liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych (z podziałem na kobiety, mężczyzn, dzieci) - liczba wniosków do MKRPA na wniosek Grup Roboczych - liczba zawiadomień do Prokuratury Rejonowej na wniosek Grup Roboczych - liczba pism do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację dzieci na wniosek Grup Roboczych - liczba zakończonych procedur NK ze względu na ustanie przemocy - liczba zakończonych procedur NK ze względu na ustanie przemocy 	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny	2016 – 2020 (na bieżąco)
2.	Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie oraz udzielanie stosownych informacji osobom zgłaszającym	- liczba zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie	MOPS	2016 – 2020 (na bieżąco)

3.	Realizowanie przez instytucje działające na rzecz pomocy osobom dotkniętym lub zagrożonym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego (z podziałem na kobiety i mężczyzn) - liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego w związku z problemem przemocy w rodzinie (z podziałem na kobiety i mężczyzn) - liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa pedagogicznego (z podziałem na kobiety i mężczyzn) - liczba osób objętych pomocą w formie nieodpłatnej pomocy prawnej - liczba osób objętych pomocą w formie nieodpłatnej pomocy prawnej w związku ze sprawami z zakresu prawa rodzinnego 	MOPS, UM, MPP, Organizacje pozarządowe	2016 – 2020 (na bieżąco)
4.	Zapewnienie kobietom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach interwencji kryzysowej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kobiet i dzieci, które skorzystały z miejsc w Centrum Kryzysowym dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi "Nadzieja" (z podziałem na kobiety i dzieci) - liczba kobiet i dzieci, które skorzystały z miejsc w Domu Samotnej Matki "Dar Życia" (z podziałem na kobiety i dzieci)2016 – 2020 (na bieżąco) 	Caritas (Centrum Kryzysowe, Dom Samotnej Matki)	2016 – 2020 (na bieżąco)
5.	Realizacja zajęć edukacyjnych oraz organizowanie i prowadzenie spotkań grup terapeutycznych i wsparcia dla kobiet dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie	- liczba kobiet uczestniczących w grupie wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie	MOPS	2016 – 2020 (na bieżąco)
6.	Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom	- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie (art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)	MOPS, Komenda Miejska Policji	2016 – 2020 (na bieżąco)

Obszar III - Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel szczegółowy nr 3 - Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności mężczyzn – jako osób najczęściej stosujących przemoc.

Działania		Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram
1.	Informowanie osób stosujących przemoc o konsekwencjach jej stosowania oraz motywowanie ich do podjęcia działań zmierzających do zatrzymania przemocy	- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta D”	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny	2016 – 2020 (na bieżąco)
2.	Prowadzenie działań interwencyjnych w sytuacjach przemocy w rodzinie	- liczba interwencji domowych - liczba interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie - liczba osób przewiezionych z interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie do OTiONN celem wytrzeźwienia (z podziałem na mężczyzn i kobiety) - liczba osób przewiezionych z interwencji dotyczącej przemocy w rodzinie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych (z podziałem na mężczyzn i kobiety)	Komenda Miejska Policji	2016 – 2020 (na bieżąco)
3.	Prowadzenie dochodzeń przez Policję pod nadzorem Prokuratury	- liczba podejrzanych o czyn z art. 207 kk - liczba wyroków skazujących o czyn z art. 207 kk - liczba osób wobec których zastosowano nakaz opuszczenia lokalu - liczba osób wobec których zastosowano zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy w rodzinie	Komenda Miejska Policji, Prokuratura Rejonowa	2016 – 2020 (na bieżąco)
4.	Prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba osób zobowiązanych przez Sąd do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych - liczba osób, które wzięły udział w programie (przynajmniej 1 raz były na zajęciach) – z podziałem na kobiety i mężczyzn - liczba osób, które ukończyły program – z podziałem na kobiety i mężczyzn	Sąd Rejonowy, MOPS	2016 – 2020 (na bieżąco)
5.	Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających alkoholu, motywowanie do ograniczenia spożycia alkoholu lub do podjęcia leczenia odwykowego	- łączna liczba wniosków, które wpłynęły do MKRPA w celu objęcia osoby leczeniem odwykowym - liczba wniosków skierowanych z MKRPA do Sądu o objęcie osoby leczeniem odwykowym - liczba osób zobowiązanych przez Sąd do podjęcia leczenia odwykowego	MKRPA, Sąd Rejonowy	2016 – 2020 (na bieżąco)

Obszar IV - Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy nr 4 - Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Działania		Wskaźniki	Realizatorzy	Harmonogram
1.	Organizowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych	- liczba zorganizowanych szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniach	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny	2016 – 2020 (na bieżąco)
2.	Udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i seminariach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)
3.	Organizacja branżowych konferencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowanych do osób zajmujących się zawodowo tym obszarem	- liczba zorganizowanych branżowych konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba osób uczestniczących w branżowych konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)
4.	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących w Grupach Roboczych, które mają częsty kontakt z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc (szkolenia z wypalenia zawodowego, superwizja, coaching, poradnictwo psychologiczne, itd.)	- liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach z zakresu wypalenia zawodowego - liczba osób zaangażowanych w pomoc osobom uwikłanym w przemoc, które wzięły udział w superwizji, coachingu, poradnictwie psychologicznym, i w jakim zakresie	Wszyscy realizatorzy	2016 – 2020 (na bieżąco)

9. Wdrażanie, monitoring, ewaluacja i sprawozdawczość z realizacji programu

Proces wdrażania jest wieloaspektowym przedsięwzięciem, które wymaga przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Podstawowe założenia:

- Organem nadzorującym realizację Programu będzie Gmina Miasto Koszalin.
- Koordynatorem Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie, który będzie przedkładał coroczną informację z realizacji poszczególnych celów z rozbiem na działania i osiągnięte wskaźniki.

Do zadań Koordynatora należeć będzie:

- a) poinformowanie podmiotów o uchwalonym Programie i określonych celach przyjętych do realizacji,
- b) coroczne spotkanie i omówienie kart monitorowania,
- c) zebranie danych od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu,
- d) opracowanie i przedłożenie informacji z realizacji Programu Radzie Miejskiej do zatwierdzenia.

Wdrażanie Programu będzie polegało na realizacji sformułowanych w nim celów, działań i wskaźników. Każdy Program powinien charakteryzować się elastycznością na etapie jego wdrażania, a cele, działania i wskaźniki w nim zawarte powinny być stale monitorowane i weryfikowane, z uwzględnieniem szybko zmieniającego się otoczenia zewnętrznego oraz zasobów gminy i potrzeb jej mieszkańców.

Celem monitoringu realizacji Programu jest zapewnienie zgodności z założonymi wcześniej celami, co pozwoli na skuteczne wdrażanie zaplanowanych działań. Uzupełnianie treści Programu o nowe kierunki działań, pozwoli dostosować go do zmian zachodzących w otoczeniu, a także lepiej dopasować do konkretnych odbiorców.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o dane od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, które do dnia 31 stycznia każdego roku będą składać odpowiednie informacje, zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej, do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koszalinie.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o karty monitoringu, które zostaną przygotowane przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego. Zebrane dane statystyczne i opisowe będą analizowane, uzupełniane o wyniki z ewentualnych ankiet i badań, a następnie będzie z nich tworzona informacja z realizacji Programu za dany rok, która zawierać będzie podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym, z uwzględnieniem priorytetów i potrzeb w zakresie przyszłych zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Informację z realizacji Programu, Koordynator Programu do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej. Rokoczne informacje będą stanowić w przyszłości podstawę do stworzenia Programu na kolejny okres.

10. Środki finansowe

Finansowanie Programu dokonywane będzie ze środków budżetu Miasta Koszalin przeznaczonych na finansowanie w poszczególnych latach zadań Programu, również poprzez budżety jednostek organizacyjnych samorządu, jak i uzyskane dotacje. Część zadań będzie finansowana ze środków Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ewentualne zewnętrzne środki finansowe, możliwe są do uzyskania w trybie konkursowym, jako dotacje na realizację programów osłonowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizowane zadania mogą być też finansowane środkami własnymi konkretnych podmiotów i organizacji realizujących Program. Ponadto, zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą także finansowane z budżetu państwa w ramach finansowania zadań zleconych (np. realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych).

11. Spis tabel

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" przez instytucje i służby, które mają możliwość wszczęcia procedury "Niebieskie Karty" w latach 2012 – 2015.....	19
Tabela 2. Płeć osób doznających przemocy na podstawie uruchomionych procedur "Niebieskie Karty" w latach 2012 – 2015.....	19
Tabela 3. Płeć osób stosujących przemoc w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	20
Tabela 4. Liczba sprawców przemocy nadużywających alkoholu lub substancji odurzających na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	21
Tabela 5. Dzieci z podziałem na wiek jako świadkowie przemocy w rodzinie na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	21
Tabela 6. Liczba beneficjentów pomocy i wsparcia świadczonego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszalinie w związku z prowadzoną procedurą "Niebieskie Karty" w latach 2012 - 2015.....	22
Tabela 7. Grupy Robocze podejmujące działania w procedurze "Niebieskie Karty" w latach 2013 – 2015	22
Tabela 8. Zgłoszenia i konsultacje dotyczące przemocy w rodzinie w latach 2012 – 2015.....	23
Tabela 9. Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2012 – 2015, z podziałem na płeć	24
Tabela 10. Dane z Prokuratury Rejonowej w Koszalinie dotyczące art. 207 § 1 kk w latach 2013 - 2015.....	24
Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące działań Komendy Miejskiej Policji w Koszalinie w latach 2013 - 2015.....	25
Tabela 12. Liczba osób, które skorzystały z możliwości uzyskania bezpiecznego schronienia przed sprawcą przemocy w latach 2014 - 2015	26
Tabela 13. Instytucje/organizacje udzielające pomocy na terenie Gminy Miasto Koszalin.....	27
Tabela 14. Analiza SWOT	30